

قدم به قدم، همراه دانشجو...

WWW.GhadamYar.Com

جامع ترین و به روزترین پرتال دانشجویی کشور (پرتال دانش)
با ارائه خدمات رایگان، تحصیلی، آموزشی، رفاهی، شغلی و...
برای دانشجویان

- (۱) راهنمای ارتقاء تحصیلی. (کاردانی به کارشناسی، کارشناسی به ارشد و ارشد به دکتری)
- (۲) ارائه سوالات کنکور مقاطع مختلف سالهای گذشته، همراه پاسخ، به صورت رایگان
- (۳) معرفی روش‌های مقاله و پایان‌نامه نویسی و ارائه پکیج‌های آموزشی مربوطه
- (۴) معرفی منابع و کتب مرتبط با کنکورهای تحصیلی (کاردانی تا دکتری)
- (۵) معرفی آموزشگاه‌ها و مراکز مشاوره تحصیلی معتبر
- (۶) ارائه جزوات و منابع رایگان مرتبط با رشته‌های تحصیلی
- (۷) راهنمای آزمون‌های حقوقی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۸) راهنمای آزمون‌های نظام مهندسی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۹) آخرین اخبار دانشجویی، در همه مقاطع، از خبرگزاری‌های پربازدید
- (۱۰) معرفی مراکز ورزشی، تفریحی و فروشگاه‌های دارای تخفیف دانشجویی
- (۱۱) معرفی همایش‌ها، کنفرانس‌ها و نمایشگاه‌های ویژه دانشجویی
- (۱۲) ارائه اطلاعات مربوط به بورسیه و تحصیل در خارج و معرفی شرکت‌های معتبر مربوطه
- (۱۳) معرفی مسائل و قوانین مربوط به سرگذری، معافیت تحصیلی و امریه
- (۱۴) ارائه خدمات خاص ویژه دانشجویان خارجی
- (۱۵) معرفی انواع بیمه‌های دانشجویی دارای تخفیف
- (۱۶) صفحه ویژه نقل و انتقالات دانشجویی
- (۱۷) صفحه ویژه ارائه شغل‌های پاره وقت، اخبار استخدامی
- (۱۸) معرفی خوابگاه‌های دانشجویی معتبر
- (۱۹) دانلود رایگان نرم افزار و اپلیکیشن‌های تخصصی و...
- (۲۰) ارائه راهکارهای کارآفرینی، استارت آپ و...
- (۲۱) معرفی مراکز تایپ، ترجمه، پرینت، صحافی و ... به صورت آنلاین
- (۲۲) راهنمای خرید آنلاین ارزی و معرفی شرکت‌های مطرح (۲۳)

WWW.GhadamYar.Ir

WWW.PortaleDanesh.com

WWW.GhadamYar.Org

۰۹۱۲ ۳۰ ۹۰ ۱۰۸

باما همراه باشید...

۰۹۱۲ ۰۹ ۰۳ ۸۰۱

www.GhadamYar.com

نکات مهم و قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری به صورت نموداری

وبلاگ حقوقی سعید شاکر

<http://dadban1365.blogfa.com/>

قسمت اول

ماده ۱۵— در اجرای اصل یکصد و هفتاد و سوم (۱۷۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأموران، واحدها و آیین نامه های دولتی خلاف قانون یا شرع یا خارج از حدود اختیارات مقام تصویب کننده، دیوان عدالت اداری که در این قانون به اختصار «دیوان» نامیده می شود زیرنظر رئیس قوه قضائیه تشکیل می گردد.

ماده ۲۵— دیوان در تهران مستقر است و متشکل از:

- شعب بدوي
- تجدیدنظر
- هيأت عمومي
- و هيأتهای تخصصی می باشد.

تشکیلات قضائی، اداری و تعداد شعب دیوان با تصویب رئیس قوه قضائیه تعیین می شود.

تبصره — رئیس دیوان عدالت اداری می تواند پیشنهادات خود را به رئیس قوه قضائیه ارائه نماید.

ماده ۳

۱. هر شعبه بدوي دیوان از یک رئیس یا دادرس علی البدل تشکیل می شود.

۲. و هر شعبه تجدیدنظر از یک رئیس و دو مستشار تشکیل می شود.

- ❖ شعبه تجدیدنظر با حضور دو عضو رسمیت می یابد.
- ❖ ملاک صدور رأی در دادگاه تجدیدنظر، نظر اکثريت است.
- ❖ آراء شعب تجدیدنظر دیوان قطعی است.

تبصره — چنانچه جلسه شعبه تجدیدنظر با حضور دو عضو رسمیت یابد و هنگام صدور رأی اختلاف نظر حاصل شود، یک عضو

مستشار توسط رئیس دیوان به آنان اضافه می شود.

ماده ۴-

۱. قضاط دیوان با حکم **رئیس قوه قضائیه** منصوب می شوند.
۲. باید دارای **ده سال** سابقه کار قضائی باشند.
۳. در مورد قضاط دارای مدرک **کارشناسی ارشد** یا **دکترا** در یکی از گرایشهای رشته حقوق یا مدارک حوزه‌ی همتراز، داشتن **پنج سال** سابقه کار قضائی کافی است.

تبصره ۱— قضاطی که حداقل **پنج سال** سابقه کار قضائی در دیوان دارند از شمول این ماده مستثنی می باشند.

تبصره ۲— **رئیس دیوان عدالت اداری می تواند** قضاط واجد شرایط را به **رئیس قوه قضائیه پیشنهاد نماید.**

ماده ۵-

۱. **رئیس دیوان، رئیس شعبه اول تجدیدنظر** دیوان نیز می باشد.
۲. به تعداد موردنیاز، معاون و مشاور خواهد داشت. وی **می تواند برخی اختیارات خود را به معاونان تفویض نماید.**

ماده ۶— به منظور تسهیل در دسترسی مردم به خدمات دیوان، **دفاتر اداری دیوان** در:

- ✓ **محل دادگستری یا دفاتر بازرگانی کل** کشور در هر یک از مراکز استانها تأسیس می گردد.

وظایف دفاتر اداری دیوان :

- ❖ الف – راهنمایی و ارشاد مراجعان
- ❖ ب – پذیرش و ثبت دادخواستها و درخواستهای شاکیان
- ❖ پ – ابلاغ نسخه دوم شکایات یا آراء صادر شده از سوی دیوان در حوزه آن دفتر که از طریق نمابر یا پست الکترونیکی یا به هر طریق دیگری از دیوان دریافت کرده اند .
- ❖ ت – انجام دستورات واحد اجرای احکام دیوان در حوزه مربوط به آن دفتر

ماده ۷- دیوان می تواند به تعداد مورد نیاز کارشناسانی از دشته های مختلف که :

✓ **حداقل دارای ۵ سال سابقه کار اداری**

✓ **و مدرک کارشناسی یا بالاتر باشند، به عنوان مشاور دیوان داشته باشد.**

تبصره - حقوق و مزایای مشاورینی که در اجرای ماده (۹) قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵/۹/۲۵ منصوب شده اند مطابق مقررات زمان انتصاب محاسبه و پرداخت می شود.

ماده ۵-

هیأت عمومی دیوان :

۱. **با شرکت حداقل دو سوم قضاط دیوان**

۲. **به ریاست رئیس دیوان و یا معاون قضائی وی تشکیل می شود**

۳. **و ملاک صدور دلای، نظر اکثریت اعضای حاضر است .**

تبصره - مشاوران و کارشناسان موضوع ماده (۷) این قانون می توانند با دعوت رئیس دیوان بدون داشتن حق دلای، در جلسات هیأت عمومی شرکت کنند و در صورت لزوم نظرات کارشناسی خود را ارائه نمایند .

ماده ۶-

واحد اجرای احکام دیوان :

❖ **زیر نظر رئیس دیوان یا معاون وی**، انجام وظیفه می نماید.

❖ **که از تعداد کافی، دادرس اجرای احکام، مدیر دفتر و کارمند** برخوردار است .

تبصره -

برای دادرسان اجرای احکام:

❖ داشتن حداقل ۵ سال سابقه قضائی

❖ **یا پنج سال** سابقه قضائی با داشتن مدرک کارشناسی، ارشد یا دکترا

❖ در رشته های **حقوق و الهیات**(گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی) یا **همتراز حوزوی آن**

لازم است .

بخش دوم – آیین دادرسی

فصل اول – صلاحیت

– ۱۰۵ ماده

صلاحیت و حدود اختیارات دیوان :

۱- رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از :

❖ الف - تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارتخانه ها و سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداری ها و سازمان تأمین اجتماعی و تشکیلات و نهادهای انقلابی و مؤسسات وابسته به آنها

❖ ب - تصمیمات و اقدامات مأموران واحدهای مذکور در بند «الف» در امور راجع به وظایف آنها

۲- رسیدگی به اعتراضات و شکایات از :

❖ آراء و تصمیمات قطعی هیأتهای رسیدگی به تخلفات اداری و کمیسیون هایی مانند کمیسیون های مالیاتی

❖ هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما

❖ کمیسیون موضوع ماده (۱۰۰) قانون شهرداری ها منحصرآ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر مستخدمان واحدها و مؤسسات مذکور در بند (۱) و مستخدمان مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشکری و کشوری از حیث تضییع حقوق استخدامی

- تبصره ۱-

تعیین میزان خسارات واردہ از ناحیه مؤسسات و اشخاص مذکور در بندهای (۱) و (۲) این ماده:

بس، از صدور رأی در دیوان بر وقوع تخلف با **دادگاه عمومی** است. (مهم) ✓

- تبصره ۲-**تصمیمات و آراء:**

دادگاهها **و** سایر مراجع قضائی دادگستری **و** نظامی **و** دادگاههای انتظامی قضات دادگستری **و** نیروهای مسلح **قابل شکایت در دیوان عدالت اداری** **نمی باشد.** (مهم)

ماده ۱۱—در صورتی که تصمیمات و اقدامات موضوع شکایت، موجب تضییع حقوق اشخاص شده باشد، شعبه رسیدگی گنده :

- ❖ حکم بر نقض رأی
- ❖ **یا** لغو اثر از تصمیم و اقدام مورد شکایت
- ❖ **یا** الزام طرف شکایت به اعاده حقوق تضییع شده، صادر می نماید .

ماده ۱۲—حدود صلاحیت و وظایف هیأت عمومی دیوان به شرح زیر است :

۱—رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آییننامه ها و سایر نظمات و مقررات دولتی و شهرداری ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوءاستفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می شود .

۲—صدور رأی وحدت رویه در موارد مشابه که آراء متعارض از شعب دیوان صادر شده باشد .

۳—صدور رأی ایجاد رویه که در موضوع واحد، آراء مشابه متعدد از شعب دیوان صادر شده باشد .

تبصره -

رسیدگی به تصمیمات قضائی قوه قضائیه و صراف آیین نامه ها، بخشنامه ها و تصمیمات رئیس قوه قضائیه و مصوبات و تصمیمات شورای نگهبان، و مصوبات و تصمیمات مجمع تشخیص مصلحت نظام، و مصوبات و تصمیمات مجلس خبرگان و مصوبات و تصمیمات شورای عالی امنیت ملی از شمول این ماده خارج است.

ماده ۱۳۵-

❖ **اثر انطال مصوبات از زمان صدور رأی هیأت عمومی** است.

❖ **مگر** در مورد مصوبات خلاف شرع **با** در مواردی که به منظور حلوگیری از تضییع حقوق اشخاص، هیأت مذکور اثر آن را به زمان تصویب مصوبه مترب نماید. **مهما**

ماده ۱۴۵- مرجع حل اختلاف در صلاحیت بین شعب دیوان و سایر مراجع قضائی، شعب دیوان عالی کشور است.

ماده ۱۵۵-

موراد زیر به عهده **شعبه صادر کننده رأی قطعی** است :

- ❖ صدور حکم اصلاحی
- ❖ رفع ابهام و اشکال
- ❖ دستور اجرای حکم و انفصال مستنکف
- ❖ و هرگونه اقدامی که مستلزم تصمیم گیری مجدد است

فصل دوم = ترتیب رسیدگی

مبحث اول = رسیدگی در شب بدوی

اول = دادخواست

ماده ۱۶۵-

رسیدگی در شب دیوان :

- ❖ مستلزم تقدیم دادخواست است .
- ❖ دادخواست باید به زبان فارسی روی برگه های مخصوص، تنظیم شود .

تبصره ۱- پرونده هایی که با صدور قرار عدم صلاحیت، از مراجع قضائی دیگر به دیوان ارسال می شود:

✓ نیازی به تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی **ندارد** . مهر

ماده ۱۷۵- شب دیوان به شکایتی رسیدگی می گنند :

- ❖ که شخص ذی نفع یا وکیل یا قائم مقام یا نماینده قانونی وی، رسیدگی به شکایت را برابر قانون، درخواست کرده باشد .

ماده ۱۹۵-

هزینه دادرسی در دیوان :

- ❖ در شب بدوی دیوان، یکصد هزار (۱۰۰.۰۰۰) ریال
- ❖ در شب تجدیدنظر، دویست هزار (۲۰۰.۰۰۰) ریال است .

تبصره - مبلغ مذکور در این ماده به تناسب نرخ تورم اعلام شده به وسیله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران هر سه سال

بک بار:

- ❖ به پیشنهاد رئیس دیوان
- ❖ و تأیید رئیس قوه قضائیه
- ❖ و تصویب هیأت وزیران **قابل تعديل** می باشد .

نکته: در مواردی که تصدیق اسناد و مدارک مربوط به **واحدهای دولتی و عمومی** از سوی شاکی ممکن نباشد و یا این که اساساً شاکی نتواند تصویری از آنها ارائه نماید:

- ❖ دیوان مکلف به پذیرش دادخواست است و باید تصویر مصدق اسناد را از دستگاه مربوطه مطالبه نماید.

ماده ۲۳

- ❖ دادخواست و ضمائم آن باید به تعداد طرف شکایت به اضافه یک نسخه تهیه شود.
- ❖ این اوراق و همچنین اوراق مربوط به رفع نقص و تکمیل دادخواست:

 - ✓ باید به وسیله پست سفارشی یا پست الکترونیکی دیوان یا ثبت در پایگاه الکترونیکی
 - ✓ به دییرخانه دیوان ارسال و یا به دییرخانه دیوان یا دفاتر اداری آن مستقر در مراکز استانها تسلیم گردد.

نکته:

- ❖ **تاریخ ثبت** دادخواست در دییرخانه دیوان و یا پایگاه الکترونیکی
- ❖ **و یا تسلیم آن** به پست سفارشی
- ❖ **و یا ارسال از** طریق پست الکترونیکی یا دفاتر اداری دیوان، **تاریخ تقدیم محسوب می شود**. مهم

ماده ۲۶- دادخواستهای ثبت شده، توسط رئیس دیوان یا معاون وی به شعبه ارجاع می شود.

ماده ۲۷- چنانچه دادخواست، فاقد نام و نام خانوادگی شاکی یا اقامتگاه وی باشد:

- ❖ به موجب قرار مدیر دفتر شعبه، رد می شود. (رد فوری دادخواست)
- ❖ این قرار قطعی است.
- ❖ ولی صدور آن، مانع طرح مجدد شکایت نیست.

نکته: چنانچه طرح دعوای مجدد مستلزم رعایت زمان مشخص باشد **از زمان اطلاع** محاسبه می شود.

ماده ۳۰۵-

- ❖ طرف شکایت موظف است **ظرف یک ماه** از تاریخ ابلاغ، نسبت به ارسال پاسخ اقدام کند.
- ❖ عدم وصول پاسخ، مانع رسیدگی نیست.
- ❖ و شعبه با توجه به مدارک موجود، به پرونده رسیدگی و مبادرت به صدور رأی می نماید.

تبصره – در صورتی که طرف شکایت بدون عذر موجه از دادن پاسخ در موعد مقرر در این ماده خودداری نماید شعبه رسیدگی کنند:

- ❖ متخلّف را به سه ماه تا یک سال انفال از خدمت محکوم می نماید.
- ❖ این حکم ظرف بیست روز قابل تجدیدنظر در شب تجدیدنظر است.

ماده ۳۱۵- اگر ضمن یک دادخواست، شکایات متعدد مطرح شود که با یکدیگر ارتباط نداشته باشند و شعبه دیوان نتواند ضمن یک دادرسی به آنها رسیدگی کند:

- ❖ شکایات مطرح شده را به صورت جداگانه رسیدگی می کند و نسبت به آنچه که صلاحیت ندارد، قرار عدم صلاحیت صادر می نماید.

ماده ۳۲- چنانچه اشخاص متعدد، شکایت‌های خود را به موجب یک دادخواست مطرح نمایند:

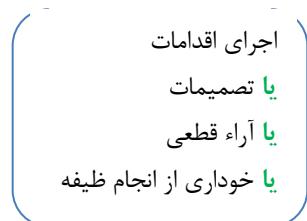
- ❖ در صورتی که شکایات مزبور منشأ و مبنای واحد داشته باشد :
- شعبه دیوان نسبت به همه موارد ضمن یک دادرسی، اتخاذ تصمیم می نماید.
- ❖ در صورتی که شکایت مزبور منشأ و مبنای واحد نداشته باشد :
- مطابق مفاد ماده قبل موارد به تفکیک و جداگانه رسیدگی می شود .

تبصره – شاکیان در صورتی که بیش از پنج نفر باشند:

- ✓ می توانند در دادخواست، نماینده ای را از میان خود جهت امر ابلاغ و اخطار، به شعبه دیوان معرفی نمایند .

ماده ۳۴

- ❖ موضوع شکایت و خواسته باید صریح و منجز باشد.
- ❖ در صورت وجود ابهام به تشخیص شعبه، مراتب طی اخطاریه ای به شاکی اعلام می گردد
- ❖ و شاکی مکلف است ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ اخطاریه، نسبت به رفع ابهام اقدام کند.
- ❖ در غیر این صورت، شعبه نسبت به قسمت مبهم، قرار ابطال دادخواست صادر می نماید .
- ❖

دوم - دستور موقت

ماده ۳۵- در صورتی که شاکی ضمن طرح شکایت خود **با** پس از آن مدعی شود که توسط اشخاص و مراجع مذکور در ماده(۱۰) این قانون، سبب ورود خسارتی می گردد که جبران آن غیرممکن یا متغیر است، می تواند تقاضای صدور دستور موقت نماید.

- ❖ پس از طرح شکایت اصلی، درخواست صدور دستور موقت باید تا قبل از ختم رسیدگی، به دیوان ارائه شود.
- ❖ این درخواست مستلزم پرداخت هزینه دادرسی **نیست** .

ماده ۳۶- شعبه رسیدگی گنده در صورت احراز ضرورت و فوریت موضوع، بر حسب مورد:

✓ دستور موقت مبني بر توقف اجرای اقدامات، تصمیمات و آراء مزبور یا انجام وظیفه، صادر می نماید .

تبصره -

- ❖ دستور موقت تأثیری در اصل شکایت ندارد
- ❖ و در صورت رد شکایت **با** صدور قرار اسقاط **با** ابطال **با** رد دادخواست اصلی دستور موقت نیز لغو می گردد .

ماده ۳۶۵

❖ مرجع رسیدگی به تقاضای صدور دستور موقت موضوع ماده (۳۴) این قانون:

✓ شعبه ای است که به اصل دعوى رسیدگی می کند.

❖ لکن در مواردی که ضمن درخواست ابطال مصوبات از هیأت عمومی دیوان، تقاضای صدور دستور موقت شده باشد:

✓ ابتداء پرونده جهت رسیدگی به تقاضای مزبور به یکی از شعب ارجاع

می شود و در صورت صدور دستور موقت در شعبه، پرونده در هیأت

عمومی خارج از نوبت رسیدگی می شود .

ماده ۳۷۵—شعبه دیوان موظف است در صورت صدور دستور موقت:

✓ نسبت به اصل دعوى خارج از نوبت رسیدگی و رأی مقتضی صادر نماید .

تبصره — مدیر دفتر شعبه مکلف است:

✓ پرونده را به فوریت به نظر شعبه برساند و شعبه موظف به اتخاذ تصمیم فوری است .

ماده ۳۸۵

❖ در صورت صدور دستور موقت یا لغو آن، مفاد آن ← به طرفین ابلاغ می شود.

❖ و در صورت رد تقاضای صدور دستور موقت، مفاد آن ← به شاگی ابلاغ می شود.

✓ تقاضای صدور دستور موقت قبل از اتخاذ تصمیم شعبه، مانع اجرای تصمیمات قانونی موضوع ماده (۱۰) این قانون نیست .

ماده ۳۹۵

❖ سازمانها، ادارات، هیأتها و مأموران طرف شکایت پس از صدور و ابلاغ دستور موقت، مکلفند طبق آن اقدام نمایند.

❖ و در صورت استنکاف، شعبه صادرکننده دستور موقت:

✓ متخلف را به انفصال از خدمت به مدت شش ماه تا یک سال و جبران خسارت واردہ محکوم می نماید .

ماده ۴۰- در صورت حصول دلایلی مبنی بر عدم ضرورت ادامه اجرای دستور موقت:

✓ شعبه رسیدگی کننده نسبت به لغو آن اقدام می نماید.

سوم - رسیدگی و صدور رأی

ماده ۴۱- شعبه رسیدگی کننده می تواند :

- ✓ هرگونه تحقیق یا اقدامی را که لازم بداند، انجام دهد
- ✓ یا آن را از ضابطان قوه قضائیه و مراجع اداری بخواهد
- ✓ و یا به سایر مراجع قضائی نیابت دهد.

❖ ضابطان و مراجع مزبور مکلفند ظرف مهلتی که شعبه دیوان تعیین می کند، تحقیقات و اقدامات خواسته شده را انجام

❖ دهنده. تخلف از این ماده:

- ✓ حسب مورد مستلزم مجازات **اداری یا انتظامی** است.

ماده ۴۲- در صورتی که محتوای شکایت و دادخواست مطروحه در شعبه دیوان، حاوی مطالبی علیه شخص ثالث نیز باشد:

- ✓ این امر مانع رسیدگی شعبه به پرونده نیست.

ماده ۴۳-

❖ شعبه دیوان می تواند هریک از طرفین دعوا را برای ادائی توضیح دعوت نماید

❖ و در صورتی که شکایت از ادارات و واحدهای مذکور در ماده(۱۰) این قانون باشد، **طرف شکایت مکلف به معرفی نماینده است.**

- تبصره ۱

❖ در صورتی که **شکایت** پس از ابلاغ برای ادائی توضیح حاضر نشود یا از ادائی توضیحات مورد دادخواست استنکاف کند:

✓ شعبه دیوان با ملاحظه دادخواست اولیه و لایحه دفاعیه طرف شکایت یا استماع اظهارات او، اتخاذ تصمیم می نماید

❖ و اگر اتخاذ تصمیم ماهوی بدون اخذ توضیح از شکایت ممکن نشود:

✓ قرار ابطال دادخواست صادر می گردد.

تبصره ۲ - در صورتی که طرف شکایت، شخص حقیقی یا نماینده شخص حقوقی باشد و پس از احضار، بدون عذر موجه، از حضور جهت ادای توضیح خودداری کند:

شعبه او را جلب می نماید **با** به انفصل موقت از خدمات دولتی به مدت **یک ماه تا یک سال** محکوم می کند.

تبصره ۳ - عدم تعیین نماینده توسط طرف شکایت **با** عدم حضور شخص معرفی شده در مهلت اعلام شده از سوی شعبه دیوان:

موجب انفصل موقت از خدمات دولتی از **دو ماه تا یک سال** است.

ماده ۴۴

در صورت درخواست رئیس دیوان **با** هر یک از شعب دیوان، کلیه واحدهای دولتی، شهرداری ها و سایر مؤسسات عمومی و مأموران آنها **مکلفند** **ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ** نسبت به ارسال اسناد و پرونده های مورد مطالبه اقدام نمایند.

و در صورتی که ارسال اسناد ممکن نباشد، **دلایل آن را به دیوان اعلام کنند.**

در صورت موجه ندانستن دلایل توسط دیوان و مطالبه مجدد و امتناع از ارسال **ظرف یک ماه:**

مستنگف، به **ماکم شعبه** به انفصل موقت از خدمات دولتی از **یک ماه تا یک سال** **با** **کسر یک سوم حقوق و مزایا** به مرتب سه ماه تا **یک سال معلوم** می شود.

این امر محسب مورد مانع افتخار دیوان برای اقدام مقتضی در بحث دستیابی به دلایل و مدارک مورد نیاز یا صدور رأی طبق مدارک و قرائن موبوء در پرونده نیست.

مطالبه اسناد طبقه بندی شده مطابق مقررات مربوط صورت می گیرد.

تبصره -

شعبه دیوان **مکلف** است علاوه بر موارد مذکور در این ماده مراتب امتناع مسؤول مربوطه از انجام وظایف قانونی را:

جهت تعقیب کیفری به مرجع قضائی صالح اعلام نماید.

ماده ۴۵

شاكى مى تواند دادخواست خود را:

قبل از وصول پاسخ طرف شکایت، مسترد کند.

و در این صورت، شعبه **قرار ابطال دادخواست** صادر می کند

شاكى مى تواند دادخواست خود را **تجدد نماید**.

پس از وصول پاسخ:

به درخواست استرداد دادخواست ترتیب اثر داده **نمی شود**.

ماده ۴۶- شاکی می تواند قبل از صدور رأی، از شکایت خود به کلی صرف نظر نماید. در این صورت:

- ✓ قرار سقوط شکایت صادر می شود و همان شکایت مجددًا قابل طرح نیست.

ماده ۴۷- در صورت ضرورت به تشخیص رئیس دیوان **با رئیس شعبه، به پرونده‌های مطروحه در شعب دیوان **و** شعب تجدید نظر آن، خارج از نوبت رسیدگی می‌شود.**

ماده ۴۸-

❖ هرگاه رسیدگی به شکایت، در صلاحیت سایر **مراجع قضائی** باشد:

- ✓ شعبه دیوان **با** صدور قرار عدم صلاحیت، پرونده را به مرجع مذکور ارسال و مراتب را به شاکی اعلام می‌نماید

❖ و چنانچه موضوع را در صلاحیت **مراجع غیرقضائی** بداند:

- ✓ ضمن صدور **قرار عدم صلاحیت**، پرونده را به مرجع صالح ارسال می‌نماید. مرجع اخیر **مکلف** به رسیدگی است.

ماده ۴۹-

❖ **شاکی می تواند تا قبل از صدور رأی:**

- ✓ خواسته خود را اصلاح کند.

❖ قبول تقاضای اصلاح خواسته پس از ارسال دادخواست و ضمائم آن برای طرف شکایت، مشروط بر این است که به تشخیص شعبه، ماهیت خواسته تغییر نکرده باشد و شعبه بتواند بدون نیاز به ارسال مجدد دادخواست، براساس دادخواست اصلاح شده، رأی صادر نماید.

ماده ۵۰- هرگاه رسیدگی دیوان منوط به اثبات امری باشد که در صلاحیت مرجع دیگری است:

- ✓ **قرار افاطه** صادر و مراتب به طرفین ابلاغ می شود.
- ✓ ذی نفع باید ظرف **یک ماه** از تاریخ ابلاغ اخطاریه دیوان، به مرجع صالح مراجعه و گواهی دفتر مرجع مذبور را مبنی بر طرح موضوع، به دیوان تسلیم نماید.
- ✓ در غیر این صورت دیوان به رسیدگی خود ادامه می دهد و تصمیم مقتضی می گیرد .

ماده ۵۱-

شکایات مطروحه در دیوان که به تشخیص رئیس دیوان دارای موضوع واحد یا مرتقب باشد:

- ✓ در یک شعبه رسیدگی می شود
- ❖ و در صورت ارجاع به چند شعبه:
- ✓ به همه پرونده ها در شعبه ای که سبق ارجاع دارد رسیدگی به عمل می آید .

ماده ۵۲- در صورتی که شعبه دیوان از **فوت یا **محجور شدن شاکی** یا **زواں سمت نماینده قانونی** او مطلع شود:**

- ✓ تا تعیین و معرفی قائم مقام قانونی متوفی یا محجور، **قرار توقف دادرسی** صادر
- ✓ و مراتب از طریق دفتر شعبه به نشانی شاکی اعلام می شود .

ماده ۵۳- در صورت احراز هریک از جهات زیر، شعبه دیوان **حتی قبل از ارسال دادخواست و ضمائمه به طرف شکایت، **قرار****

رد شکایت صادر می کند :

- الف - شاکی برای طرح شکایت، اهلیت قانونی نداشته باشد .
- ب - شاکی در شکایت مطروحه ذی نفع نباشد .
- پ - شکایت متوجه طرف شکایت نباشد .
- ت - شکایت خارج از موعد قانونی، مطرح شده باشد .
- ث - شکایت طرح شده از حیث موضوع قبل این همان اشخاص یا اشخاصی که اصحاب دعوی، قائم مقام آنان هستند، رسیدگی و حکم قطعی نسبت به آن صادر شده باشد .
- ج - موجبات رسیدگی به شکایت، منتفی شده باشد .

- ۵۴ ماده -

❖ هرگاه **شاکی**، جلب شخص حقیقی یا حقوقی دیگری غیر از طرف شکایت را به دادرسی لازم بداند:

- ✓ می تواند ضممن دادخواست تقدیمی **دادخواست جداگانه**، حداقل ظرف **سی روز** پس از ثبت **دادخواست اصلی**، تقاضای خود را تسلیم کند.

❖ همچنین در صورتی که **طرف شکایت**، جلب شخص حقیقی یا حقوقی دیگری به دادرسی را ضروری بداند:

- ✓ می تواند ضممن یاسخ کتبی، **دادخواست خود را تقدیم نماید**. در این صورت، شعبه دیوان تصویری از **دادخواست**، **لوایح** و **مستندات طرفین را برای شخص ثالث ارسال می کند**.

- ۵۵ ماده -

❖ هرگاه **شخص ثالثی** در موضوع پرونده مطروحه در شعبه دیوان، برای خود حقیقی قائل باشد یا خود را در حق شدن

یکی از طرفین ذی نفع بداند، می تواند:

- ✓ با تقدیم **دادخواست**، وارد دعوی شود.

❖ در صورتی که **دادخواست مذکور قبل از صدور رأی واصل شود**:

- ✓ شعبه پس از ارسال **دادخواست**، برای طرفین دعوی و وصول پاسخ آنان با ملاحظه پاسخ هر سه طرف، مبادرت به صدور رأی می نماید.

- ۵۶ ماده -

❖ هرگاه **شاکی** و یا **طرف شکایت** اخذ توضیح از هر شخص حقیقی یا حقوقی را درخواست نماید و شعبه دیوان نیز آن را

مؤثر در کشف حقیقت بداند نسبت به اخذ توضیح اقدام می نماید.

❖ شعبه دیوان می تواند **رأساً** نیز نسبت به اخذ توضیح از سایر اشخاص اقدام نماید.

- ۵۷۵ ماده -

آراء شعب دیوان که بدون دخالت فرد ثالث ذی نفع در مرحله دادرسی، صادر شده در صورتی که به حقوق شخص ثالث، خلل وارد نموده باشد:

- ✓ ظرف دو ماه از تاریخ اطلاع از حکم، قابل اعتراض است.
- ✓ این اعتراض در شعبه رسیدگی کننده به پرونده، مطرح می شود و شعبه مجبور با بررسی دلایل ارائه شده، مبادرت به صدور رأی می نماید .

۵۸۵ ماده -شعبه دیوان پس از رسیدگی و تکمیل تحقیقات، ختم رسیدگی را اعلام و ظرف یک هفته مبادرت به انشاء رأی می نماید .

۵۹۵ ماده - دادنامه باید حاوی نکات زیر باشد :

- الف - تاریخ، شماره دادنامه، شماره پرونده
- ب - مرجع رسیدگی و نام و نام خانوادگی رئیس یا دادرس شعبه
- پ - مشخصات شاکی و وکیل یا قائم مقام و یا نماینده قانونی او با قيد اقامتگاه
- ت - مشخصات طرف شکایت و وکیل یا نماینده قانونی او با قيد اقامتگاه
- ث - موضوع شکایت و خواسته
- ج - گردش کار، متن ضمن خلاصه شکایت و دفاع طرف شکایت، تحقیقات انجام شده و اشاره به نظریه مشاور، در صورتی که طبق ماده(۷) این قانون، پرونده به مشاور ارجاع شده باشد و تصریح به اعلام ختم رسیدگی
- ج - رأی با ذکر جهات، دلایل، مستندات، اصول و مواد قانونی
- ح - امضای رئیس یا دادرس علی البدل و مهر شعبه

۶۰۵ ماده - شعب دیوان مکلفند در مورد هر شکایت:

- ✓ به طور خاص تعیین تکلیف نمایند و نباید به صورت عام و کلی، حکم صادر کنند .